

Sygn. akt II CSK 635/10

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 lipca 2011 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Wojciech Katner

SSN Iwona Koper

w sprawie z powództwa X. F. w Polsce Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w
L. przeciwko Skarbowi Państwa - Nadleśniczemu Nadleśnictwa w S.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym

w Izbie Cywilnej w dniu 7 lipca 2011 r.,

skargi kasacyjnej strony pozwanej

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 29 czerwca 2010 r.,

- 1. uchyla zaskarżony wyrok w części uwzględniającej apelację powódki (pkt 1) oraz orzekającej o kosztach postępowania odwoławczego (pkt 3) i oddala apelację powódki oraz znosi wzajemnie pomiędzy stronami koszty postępowania za drugą instancję;**
- 2. zasądza od powódki na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

Uzasadnienie

Sąd Okręgowy wyrokiem z dnia 5 lutego 2010 r. zasądził od pozwanego Skarbu Państwa – Nadleśniczego Nadleśnictwa S. na rzecz powódki X. F. w Polsce spółki z ograniczoną odpowiedzialnością kwotę 257.264 zł z ustawowymi odsetkami od dnia uprawomocnienia się wyroku, oddalił powództwo w pozostałej części i orzekł o kosztach procesu.

Sąd ten ustalił, że powódka w dniach 23 października 2006 r. oraz 20 listopada 2006 r. zgłosiła pozwanemu szkodę w prowadzonych przez siebie uprawach trawnika rolowanego na działkach nr 192/11, 370/10 i 372, wyrządzoną przez dziki i jelenie, a następnie pismem z dnia 3 stycznia 2008 r. wezwała pozwanego do zapłaty odszkodowania w kwocie 772.758 zł. Pozwany nie wypłacił powódce odszkodowania, w związku z czym wystąpiła ona z powództwem o zapłatę kwoty 443.718,40 zł. Łączna wysokość tej szkody wyniosła - według opinii biegłego sądowego prof. Kazimierza G. - 257.264 zł. Sąd Okręgowy, uznając tę wycenę za prawidłową, uwzględnił powództwo na podstawie art. 46 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1995 r. Prawo łowieckie (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 127, poz. 1066 ze zm.) jedynie w zakresie powyższej kwoty wraz z ustawowymi odsetkami od daty uprawomocnienia się wyroku.

Sąd Apelacyjny, po rozpoznaniu apelacji obu stron, wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił wyrok Sądu Okręgowego w ten sposób, że początkowy termin płatności odsetek ustawowych do zasądzonej sumy 257.264 zł określił na dzień 11 stycznia 2008 r., oddalił apelację pozwanego i orzekł o kosztach procesu za instancje odwoławczą. Uwzględniając apelację powódki Sąd Apelacyjny wskazał, że pozwany - stosownie do art. 455 k.c. - powinien zapłacić powódce odszkodowanie niezwłocznie po otrzymaniu wezwania do spełnienia tego świadczenia. Skoro wezwanie takie z zakreślonym trzydniowym terminem płatności otrzymała najpóźniej 9 stycznia 2009 r., to - zgodnie z art. 481 § 1 k.c. - usprawiedliwione jest żądanie zasądzenia odsetek ustawowych od dnia 11 stycznia 2009 r.

W skardze kasacyjnej opartej na podstawie naruszenia prawa materialnego (art. 398³ § 1 pkt 1 k.p.c.) pozwany zarzucił naruszenie art. 481 § w związku z art.

363 § 2 k.c. przez błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że odsetki od świadczenia odszkodowawczego należą się od daty wcześniejszej, niż data ustalenia wysokości odszkodowania. W konkluzji skarżący wniósł o uchylenie wyroku Sądu Apelacyjnego, w części rozstrzygającej o odsetkach oraz kosztach postępowania za druga instancję i wydanie orzeczenia oddalającego apelację powódki.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna okazała się uzasadniona.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przeważa zapatrywanie, aprobowane przez skład orzekający, zgodnie z którym przysługujące wierzycielowi, zgodnie z art. 481 k.c., odsetki za opóźnienie w spełnieniu świadczenia pieniężnego stanowią ryczałtowo ujętą, minimalną rekompensatę doznanego uszczerbku wskutek pozbawienia go możliwości czerpania korzyści z należnego świadczenia pieniężnego. Odsetki te niewątpliwie zatem pełnią funkcję odszkodowawczą (zob. m.in. wyroki z dnia: 15 stycznia 2004 r., II CSK 352/02, niepubl.; z dnia 9 maja 2008 r., III CSK 17/08, niepubl. oraz z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CSK 524/08, OSNC-ZD 2009, nr 4, poz. 106).

Dłużnik obowiązany do zapłaty odszkodowania pieniężnego popada w opóźnienie, jeżeli nie zapłaci odszkodowania w terminie płatności. Z reguły odszkodowanie pieniężne jest płatne niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela (art. 455 *in fine* k.c.). W przypadku nieotrzymania odszkodowania pieniężnego w terminie płatności wierzyciel może żądać od dłużnika, zgodnie z art. 481 § 1 k.c., zapłaty odsetek za opóźnienie liczonych od upływu tego terminu. Może on żądać skutecznie ich zapłaty wtedy, gdy odszkodowanie w takiej wysokości rzeczywiście mu się w tym terminie należy. Nie zawsze zatem wymagalność roszczenia jest równoznaczna ze stanem opóźnienia dłużnika, gdyż o opóźnieniu tym można mówić wtedy, gdy dłużnik nie spełnia świadczenia niespornego co do zasady i wysokości, niezwłocznie po wezwaniu przez wierzyciela (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 30 marca 1998 r., III CKN 330/97, niepubl; z dnia 15 stycznia 2004 r., II CSK 352/02, niepubl. oraz z dnia 10 lutego 2010 r., V CSK 269/09, OSNC 2010, nr 5, poz. 13).

W świetle powyższych uwag wyłania się kwestia, czy w razie bezskutecznego wezwania dłużnika przez wierzyciela do zapłaty oznaczonej kwoty odszkodowania ze skutkiem określonym w art. 455 *in fine* k.c., sąd ma obowiązek zasądzić odsetki za opóźnienie od tej kwoty, licząc od upływu terminu jej płatności, wynikającego z powołanego przepisu, jeżeli ona rzeczywiście mu się w tej wysokości w tym terminie należała. Sąd Apelacyjny stanął na stanowisku, że na tak postawione pytanie należy udzielić odpowiedzi twierdzącej. Zapatrywanie to budzi jednak istotne zastrzeżenia.

Zgodnie z art. 363 § 2 k.c., jeżeli naprawienie szkody ma nastąpić w pieniądzu, wysokość odszkodowania powinna być ustalona według cen z daty ustalenia odszkodowania, przy czym odstępstwo od tej reguły jest możliwe tylko wtedy, gdy szczególne okoliczności wymagają przyjęcia za podstawę cen istniejących w innej chwili. Przyjęcie takiego rozwiązania służy zapewnieniu pełnego odszkodowania; chroni poszkodowanego przed skutkami spadku wartości pieniądza między dniem wyrządzenia szkody, a chwilą wyrokowania.

W przypadku, gdy ustalenie odszkodowania nastąpiło według cen z chwili wyrokowania, trzeba uznać, że należy się ono w tej wysokości, jeżeli ceny te były wyższe od występujących wcześniej, dopiero od tej chwili. Zatem od chwili ustalenia odszkodowania można mówić o opóźnieniu się dłużnika w zapłacie odszkodowania ustalonego według tych cen i w konsekwencji dopiero od tej chwili można zasądzić od niego odsetki za opóźnienie (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 6 września 1994 r., III CZP 105/94, OSNC 1995, nr 2, poz. 26 oraz wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 29 maja 2000 r., II CKN 823/98, niepubl.; z dnia 19 października 2000 r., III CKN 251/00, niepubl.; 22 lutego 2001 r., II CKN 404/00 niepubl. oraz – powołane wcześniej – z dnia 15 stycznia 2004 r., II CSK 352/02, niepubl.; z dnia 9 maja 2008 r., III CSK 17/08, niepubl. i z dnia 16 kwietnia 2009 r., I CSK 524/08, OSNC-ZD 2009, nr 4, poz. 106). Nie można więc odmówić racji skarżącemu, że Sąd Apelacyjny, wychodząc z odmiennych założeń, naruszył wskazane w skardze kasacyjnej przepisy prawa materialnego.

Skoro wysokość zasądzzonego na rzecz powódki odszkodowania, ustalonego na dzień wyrokowania przez Sąd drugiej instancji, uwzględnia wszystkie

niekorzystne dla niej zmiany siły nabywczej pieniądza, które nastąpiły od powstania zdarzenia wywołującego obowiązek jego naprawienia, to nieuzasadnione było przyznanie odsetek ustawowych od tej sumy od daty wcześniejszej.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁶ k.p.c. orzekł, jak w sentencji, rozstrzygając o kosztach procesu za drugą instancję na podstawie art. 100 w związku z art. 108 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., a w pozostałym zakresie - zgodnie z art. 98 w związku z art. 108 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.